

Νίκος Ρουμπής¹
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Διδασκαλείο Νέας Ελληνικής Γλώσσας

Η ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ελάχιστες μελέτες έχουν εστιάσει στη στάση των αλλόγλωσσων σπουδαστών απέναντι στη λογοτεχνία και την αξιοποίησή της στη διδακτική διαδικασία. Με αφετηρία από αυτές η παρούσα ανακοίνωση καταγράφει μια ενδεικτική αντίστοιχη έρευνα κοινού, με συμμετέχοντες σπουδαστές της νέας ελληνικής γλώσσας ως ξένης, που φοίτησαν στο Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Αθηνών, στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Κύπρου και στο τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης. Το κύριο ερευνητικό ερώτημα που επιχειρεί να απαντήσει η εν λόγω έρευνα είναι εάν και κατά πόσο η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου έχει, σύμφωνα με την οπτική των συγκεκριμένων σπουδαστών, θετικές επιδράσεις στην εκμάθηση της Ελληνικής, καθώς επίσης και σε ποιες πτυχές της διδασκαλίας της γλώσσας έγκεινται αυτές οι επιδράσεις. Από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έχουμε ενδείξεις ότι η αξιοποίηση λογοτεχνικών κειμένων στην εκμάθηση της Ελληνικής προσφέρει στους σπουδαστές μια αμεσότερη επαφή με τη γλώσσα, αλλά και τον ελληνικό πολιτισμό.

Λέξεις-κλειδιά: Ελληνική γλώσσα, Ελληνική λογοτεχνία, Σπουδαστές ελληνικής γλώσσας ως ξένης

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Συχνές είναι οι αναφορές στη βιβλιογραφία για τον ρόλο του *κειμένου* στην εκπαιδευτική διαδικασία της εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Ο Jacobson (1960: 32–57) υποστήριξε ότι η λογοτεχνία πρώτα από όλα είναι κείμενο, αποτελεί είδος λόγου και ήταν εκείνος ουσιαστικά που άνοιξε τον δρόμο για τη σύζευξη γλώσσας και λογοτεχνίας, στρέφοντας το ενδιαφέρον των γλωσσολόγων στη γλώσσα των λογοτεχνικών κειμένων. Η γλώσσα της λογοτεχνίας είναι το μέσο

¹ rouniko@gmail.com

με το οποίο ο συγγραφέας μεταφέρει ένα μήνυμα στον αναγνώστη σχετικά με την πραγματικότητα. Ακολουθώντας και η κειμενογλωσσολογία κατέστησε εμφανές ότι μια από τις βασικές λειτουργίες της γλώσσας ήταν η κειμενική, η οργάνωσή της σε συγκεκριμένες μορφές έκφρασης, όπως αυτή προκύπτει από την ίδια τη γραμμικότητα της γλώσσας (Γούτσος 2012: 71), με άλλα λόγια αφορά την «τακτοποίηση» όσων θέλουμε να ειπωθούν σε μια σειρά. Παρόμοια και στον χώρο της εκπαίδευσης οι Halliday & Hasan (1989), Martin (1989) έδωσαν έμφαση στην εκπαιδευτική προσέγγιση της γλώσσας, με γνώμονα την οργάνωση των κειμενικών ειδών αλλά και τη συστημική-λειτουργική περιγραφή, βάσει δομών και παραγόντων.

Σημαντικοί παράγοντες για την πρόσληψη ενός κειμένου αποτελούν το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται ένα απόσπασμα λόγου, όσοι λαμβάνουν μέρος στη διαδικασία, δηλαδή ο δημιουργός και ο δέκτης του λόγου (συμμετέχοντες), το χωροχρονικό πλαίσιο στο οποίο διεξάγεται (σκηνικό), οι προθέσεις του δημιουργού (σκοπιμότητα), το μέσο επικοινωνίας (είδος λόγου), λοιπά κείμενα με τα οποία συνδέεται (Γούτσος 2012: 73). Πρωτεύουσα θέση στην προσέγγιση ενός κειμένου κατέχει και η αρχή της διακειμενικότητας, της γνώσης δηλαδή άλλων ομοειδών κειμένων που αξιοποιούν ο πομπός και ο δέκτης για την ερμηνεία ή τη σύσταση και έχουν κάποια ευδιάκριτα χαρακτηριστικά. Συνοψίζοντας, η αποδοχή ενός κειμένου είναι ανάλογη με την ικανότητα ενός δέκτη να εντοπίζει και να αποκωδικοποιεί παράγοντες κειμενικότητας, όπως η διάκριση πομπού, δέκτη, του μηνύματος και της σκοπιμότητάς του, το πλαίσιο και τη συνοχή των παραγόντων επικοινωνίας.

Επιπλέον, για την πρόσληψη ενός κειμένου σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η εξοικείωση του κοινού στο οποίο απευθύνεται με αυτό (ηλικία, γλωσσικό επίπεδο, γλωσσικές αλλά και κοινωνικές ανάγκες, ένταξη σε ένα σύνολο). Λόγου χάρη σπουδαστές μιας ξένης γλώσσας μπορεί να έχουν αρνητική στάση σε ορισμένα κειμενικά είδη, καθώς δεν γνωρίζουν τα κοινωνικοπολιτισμικά συμφραζόμενα της γλώσσας.

2. ΠΡΟΓΕΝΕΣΤΕΡΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Μια από τις λίγες έρευνες που έχουν μελετήσει τη στάση των σπουδαστών μιας ξένης γλώσσας προς τη λογοτεχνία της γλώσσας αυτής είναι εκείνη των Davis et al. (1992) που εστίασε σε σπουδαστές Ισπανικών και Γαλλικών και την αξιοποίηση της λογοτεχνίας κατά την εκμάθηση της αντίστοιχης γλώσσας. Γενικότερα οι διδακτικές μέθοδοι των εκπαιδευτών και οι αναγνωστικές συνθήκες των σπουδαστών είναι οι πλέον βασικοί παράγοντες που καθορίζουν τη θέση της λογοτεχνίας στη σχετική εκπαιδευτική διαδικασία, όσο και ειδικότερα την επιλογή λογοτεχνικών κειμένων που θα αξιοποιηθούν. Με βάση το δεδομένο αυτό σημαντικό είναι να προκρίνονται κείμενα που βρίσκονται κοντά στις προτιμήσεις και τα ενδιαφέροντά των σπουδαστών.

Οι Akuel και Yalcin (1990) διερεύνουν τις αντιλήψεις των σπουδαστών για την αγγλική μυθοπλασία -συγκεκριμένα για το μυθιστόρημα και τη διηγηματογραφία-, την ποίηση και το δράμα, σε συνδυασμό με την επακόλουθη συνεισφορά τους στην ανάπτυξη της γλωσσικής και λογοτεχνικής ικανότητας. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι σπουδαστές αντιμετωπίζουν το μυθιστόρημα ως την πιο «κατάλληλη» μορφή λογοτεχνίας για να τους βοηθήσει να αναπτύξουν τις γλωσσικές δεξιότητές τους και την πολιτιστική τους επίγνωση, ενώ την κλασική δραματοουργία ως την πιο «αποτελεσματική» για να βελτιώσουν την προφορική έκφραση και να κερδίσουν αυτοπεποίθηση στη χρήση των Αγγλικών. Αντιθέτως, η ποίηση και οι μικρές ιστορίες θεωρήθηκαν ότι συνεισφέρουν ελάχιστα στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων για την εκμάθηση της γλώσσας. Πέρα από αυτές τις μελέτες που εξετάζουν τον αντίκτυπο των ποικίλων ειδών της λογοτεχνίας στους σπουδαστές της ξένης γλώσσας, οι Hirvala και Boyle (1988) εστίασαν στις στάσεις εργαζόμενων ενήλικων εκπαιδευομένων απέναντι σε ξενόγλωσσα προγράμματα λογοτεχνίας πανεπιστημιακού επιπέδου. Ο σκοπός της έρευνάς τους ήταν να προσδιορίσουν ποια λογοτεχνικά είδη ήταν πιο ενδιαφέροντα και προσιτά ή αντιθέτως αποθαρρυντικά στους εκπαιδευόμενους και ποιες πτυχές δηλώθηκαν ως οι πιο προβληματικές. Τα αποτελέσματα της μελέτης έδειξαν ότι οι σπουδαστές αυτοί απολάμβαναν περισσότερο την πεζογραφία και αντιμετώπιζαν με επιφύλαξη την ποίηση. Επιπλέον, υπήρχε ιδιαίτερη δυσκολία στην ερμηνεία του θέματος και των εκπορευόμενων μηνυμάτων, όταν αυτά πλαισιώνονταν με ασυνήθιστα συντακτικά νοήματα ή πολλαπλή σημασία των λέξεων.

3. ΚΥΡΙΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ & ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

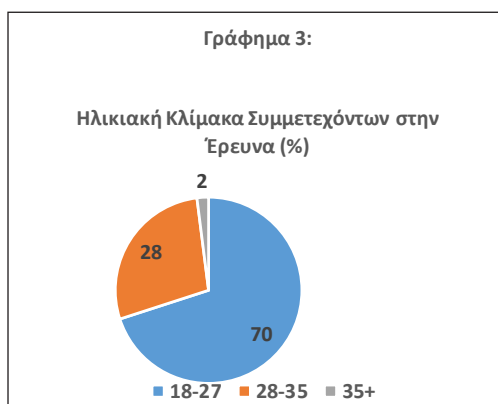
Παίρνοντας την αφορμή από τις παραπάνω μελέτες και έχοντας υπόψη ότι το πεδίο για την αξιοποίηση της νεοελληνικής λογοτεχνίας στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης έχει ελάχιστα ερευνηθεί επιστημονικά (Ρουμπής 2019), η παρούσα εργασία καταγράφει μια ενδεικτική αντίστοιχη έρευνα κοινού, με συμμετέχοντες σπουδαστές της Ελληνικής ως ξένης που φοίτησαν στο Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Αθηνών (2014–2018), στο Σχολείο Ελληνικής Γλώσσας του Πανεπιστημίου Κύπρου (2016–2018) και στο τμήμα Ελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης (2014–2015). Οι 150 περίπου σπουδαστές που συμμετείχαν στην έρευνα εντάσσονται στην ηλικιακή κλίμακα πλαίσιο των 18 ως 35 ετών, με το 70% να είναι ως 27 ετών, ενώ ανήκουν σχεδόν ισόποσα στα δύο φύλα. Ως προς τον τόπο καταγωγής τους η πλειοψηφία προέρχεται από χώρες της Ευρώπης, ένα μικρότερο ποσοστό από την Αμερική και συγκριτικά ένα εξίσου μικρό από αραβόφωνες χώρες της Μεσογείου. Οι σπουδαστές φοίτησαν σε τμήματα ελληνομάθειας Β1 ως Γ1 επιπέδου.

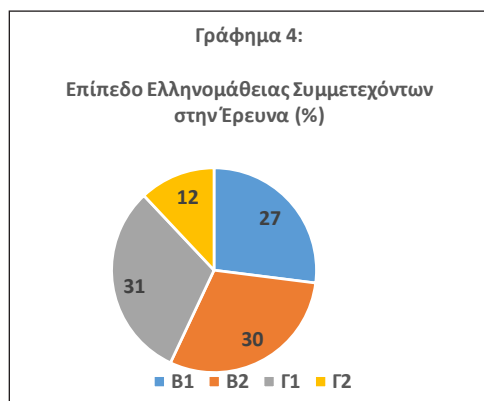
Γράφημα 1: Φύλλο Συμμετεχόντων στην Έρευνα (%)

Γράφημα 2: Χώρα Προέλευσης Συμμετεχόντων στην Έρευνα (%)

Γράφημα 3: Ηλικιακή Κλίμακα Συμμετεχόντων στην Έρευνα (%)

Γράφημα 4: Επίπεδο Ελληνομάθειας Συμμετεχόντων στην Έρευνα (%)

Το κύριο ερευνητικό ερώτημα που επιχειρείται να απαντηθεί είναι αν και κατά πόσο η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου έχει, σύμφωνα με την οπτική των συγκεκριμένων σπουδαστών, επωφελείς επιδράσεις στην εκμάθηση της Ελληνικής. Ακολούθως στόχος είναι να φανεί σε ποιες πτυχές εκμάθησης της γλώσσας έγκεινται αυτές οι επιδράσεις (λεξιλόγιο, αναγνωστική δεξιότητα, κατανόηση του νοήματος του κειμένου, των μηνυμάτων του, αλλά σε ένα προχωρημένο επίπεδο ελληνομάθειας και ενδεχόμενων συμβολισμών του, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με ένα ποίημα). Από το δεύτερο ερώτημα προκύπτει μια σειρά επιμέρους αναζητήσεων που αφορούν στο εάν η επαφή των σπουδαστών με τα λογοτεχνικά κείμενα προσφέρει ευρύτερα οφέλη, σχετιζόμενα με την κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού, την επίτευξη της διαπολιτισμικής επικοινωνίας, την κατάκτηση του αισθήματος εξοικείωσης με τη γλώσσα-στόχο. Επίσης, διερευνάται εάν η διδασκαλία της λογοτεχνίας προσφέρει ευχαρίστηση, εάν τα διδασκόμενα λογοτεχνικά κείμενα που εμπεριέχονται στα εγχειρίδια συμβάλλουν στην καλλιέργεια μιας ευρείας γκάμας επιδιωκόμενων δεξιοτήτων σε σχέση με την ελληνική γλώσσα. Τέλος, εξετάζονται οι ευρύτερες σκέψεις των σπουδαστών για τη συμβολή των λογοτεχνικών κειμένων (είτε τα έχουν διδαχθεί στο πλαίσιο μαθημάτων εκμάθησης της ελληνικής, είτε τα έχουν διαβάσει από μόνοι τους), στη συνολική εξοικείωση και επαφή τους με την Ελληνική.

4. ΥΛΙΚΟ & ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Για τον έλεγχο των παραπάνω ζητημάτων αξιοποιήθηκε η δειγματοληπτική έρευνα με ερωτηματολόγια, που αποτελεί μια ευρέως αξιοποιήσιμη μορφή κοινωνικής εμπειρικής έρευνας. Αυτή η μεθοδολογική προσέγγιση κρίνεται ως η πλέον κατάλληλη για τις ανάγκες και τους σκοπούς της παρούσας έρευνας, γιατί επιτρέπει να καταγραφούν τα χαρακτηριστικά και οι τοποθετήσεις συγκεκριμένου

πληθυσμού σε ορισμένο χώρο και χρόνο. Η επιλογή της ερευνητικής μεθόδου έγινε κατόπιν συνεκτίμησης ορισμένων παραγόντων, όπως είναι οι στόχοι της μελέτης, τα χαρακτηριστικά των ατόμων που εμπλέκονται στο υπό ανάλυση φαινόμενο, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της μεθόδου, καθώς και η ακρίβεια στη συλλογή των δεδομένων.

Η μεθοδολογία που υιοθετήθηκε έχει περιγραφικό χαρακτήρα, αφού στόχος της είναι η καταγραφή της οπτικής των παραπάνω σπουδαστών ως προς την επίδραση και τη λειτουργία της λογοτεχνίας στη μαθησιακή διαδικασία και όχι η ανάλυση ή η επεξήγηση της κοινωνικής πραγματικότητας σε σχέση με τη γενικότερη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας ως ξένης. Η δειγματοληπτική μέθοδος που εφαρμόστηκε είναι αυτή της σκόπιμης δειγματοληψίας (*purposive sample*), στην οποία επιλέγονται περιπτώσεις χαρακτηριστικές και τυπικές του υπό διερεύνηση πληθυσμού, ανάλογα με τα ερωτήματα της έρευνας (Κυριαζή 2011: 116· Flick 2017: 201–202). Η μέθοδος αυτή κρίθηκε εν προκειμένω ως η καταλληλότερη, καθώς τα τμήματα στα οποία μοιράστηκε το ερωτηματολόγιο απαρτίζονταν από τυπικές περιπτώσεις σπουδαστών με στόχο την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως ξένης, τους πλέον συνηθισμένους στον τομέα αυτό. Επιπλέον, οι παραπάνω ερωτώμενοι διέθεταν τα κριτήρια του «καλού πληροφορητή» (Morse 1998: 73), δηλαδή κατείχαν την απαραίτητη γνώση και εμπειρία σε σχέση με το υπό διερεύνηση θέμα, μπορούσαν να εκφραστούν ικανοποιητικά στα ελληνικά, αφού πρωτίστως σε μεγάλο βαθμό έχουν κατανοήσει τη δομή της γλώσσας. Κατά συνέπεια ήταν κατάλληλοι ώστε να ανταποκριθούν επαρκώς στο περιεχόμενο του ερωτηματολογίου.

Πριν την πραγματοποίηση της επίσημης έρευνας, διενεργήθηκε συντομότερη δοκιμαστική σε πλήθος 25 ατόμων -συγκεκριμένα σε ένα τμήμα προχωρημένου (Γ1) επιπέδου, που φοίτησε στο Διδασκαλείο της Νέας Ελληνικής το ακαδημαϊκό έτος 2014–2015, που παρουσίαζαν χαρακτηριστικά παρόμοια με εκείνα των ατόμων που θα συμμετείχαν στο τελικό δείγμα. Στο πλαίσιο αυτό κάποια από τα ερωτήματα αναδιαμορφώθηκαν, εμπλουτίστηκαν ή εν τέλει αφαιρέθηκαν. Το τελικό ερωτηματολόγιο διανεμήθηκε στους ερωτώμενους προς το τέλος του κύκλου των μαθημάτων τους, γιατί κρίθηκε καταλληλότερο να καταγραφούν οι τοποθετήσεις τους, όταν θα είχαν περίπου ολοκληρώσει το επίπεδο ελληνομάθειας στο οποίο στόχευαν. Η έρευνα επεκτάθηκε σε τέσσερα διαφορετικά ακαδημαϊκά έτη προκειμένου να αποφευχθεί η καταγραφή τάσεων που εντάσσονται σε μια περιορισμένη χρονική συγκυρία.

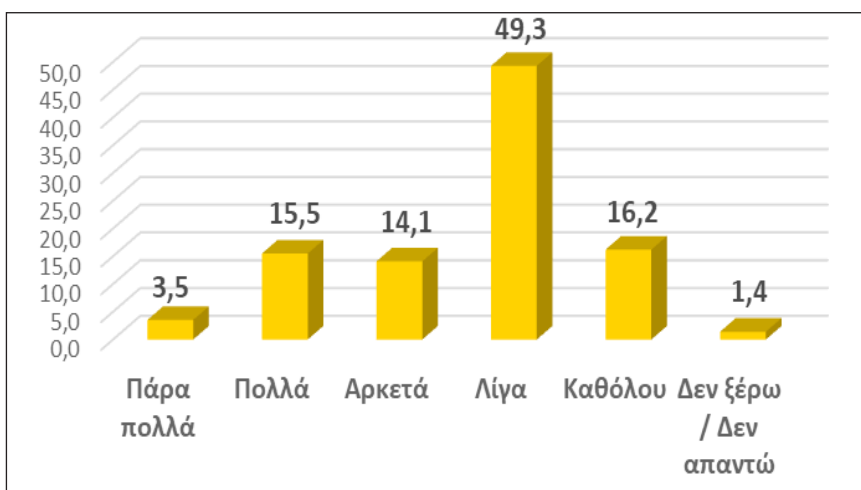
Οι 150 συνολικά συμμετέχοντες κλήθηκαν να απαντήσουν σε δεκατρείς ερωτήσεις. Οι δώδεκα εξ αυτών ήταν κλειστού τύπου και οι σπουδαστές καλούνταν να αξιολογήσουν βάσει μιας πενταβάθμιας κλίμακας -Πάρα Πολύ, Πολύ, Αρκετά, Λίγο, Καθόλου, σύμφωνα με το πρότυπο της κλίμακας *Likert*- την επαφή τους με τη λογοτεχνία, καθώς και τη συμβολή της στη μαθησιακή διαδικασία στην

εκμάθηση της γλώσσας. Η επιλογή της κλίμακας κρίθηκε αναγκαία προκειμένου να καταγραφεί όχι απλά η γενική συμφωνία ή ασυμφωνία των σπουδαστών με μια πρόταση αλλά και ο βαθμός συμφωνίας τους. Το καταληκτικό, ανοικτού τύπου, δέκατο τρίτο ερώτημα - *Να δηλώσουν ελεύθερα ότι επιθυμούν για τη χρήση και την αξιοποίηση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Ελληνικής*- κρίθηκε αναγκαίο, γιατί, όπως υποστηρίζουν οι Cohen, Manion και Morrison (2005: 255), ένα τέτοιο «μπορεί να συλλάβει την αυθεντικότητα, τον πλούτο, το βάθος της απάντησης, την τιμιότητα και την ειλικρίνεια». Στη συνέχεια οι απαντήσεις των σπουδαστών επεξεργάστηκαν στατιστικά βάσει του προγράμματος SPSS.

5. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

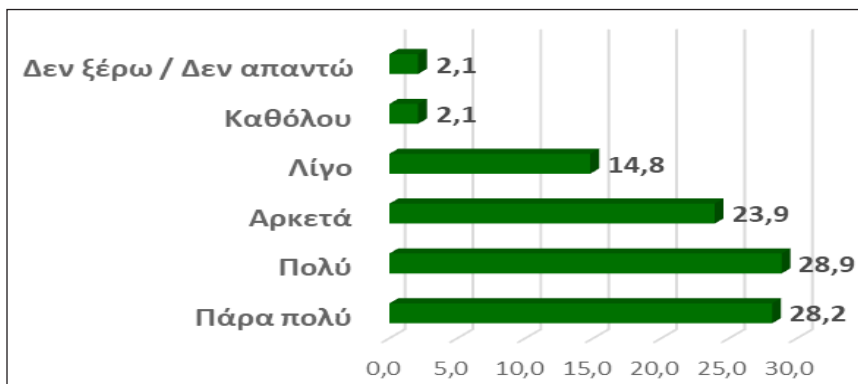
Οι συμμετέχοντες στην ενδεικτική έρευνα προέρχονται από ένα ευρύ φάσμα χωρών (ευρωπαϊκών κατά κύριο λόγο), αντιπροσωπεύουν δείγμα σπουδαστών του μέσου και προχωρημένου επιπέδου ελληνομάθειας (από το B1 έως το Γ2), με το μεγαλύτερο μέρος εξ αυτών (43,7%) να διαθέτει πέρα της βασικής γνώσης της νέας ελληνικής, αφού έχει φοιτήσει σε τμήματα B2 επιπέδου.

Σχεδόν οι μισοί σπουδαστές του δείγματος (49,3%) διαθέτουν μικρή ακόμα επαφή και εξοικείωση με τον λογοτεχνικό λόγο, έχοντας διαβάσει λίγα κείμενα της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας. Η απάντηση «Πάρα πολλά» δόθηκε αποκλειστικά από σπουδαστές του Γ2 επιπέδου ελληνομάθειας, αποδεικνύοντας ότι η εξοικείωση που έχουν με τη γλώσσα τους δημιουργεί την επιθυμία, αλλά και την ασφάλεια, να τη μελετήσουν και πέρα του διδακτικού εγχειριδίου-μεθόδου εκμάθησης της ελληνικής (Γράφημα 1).

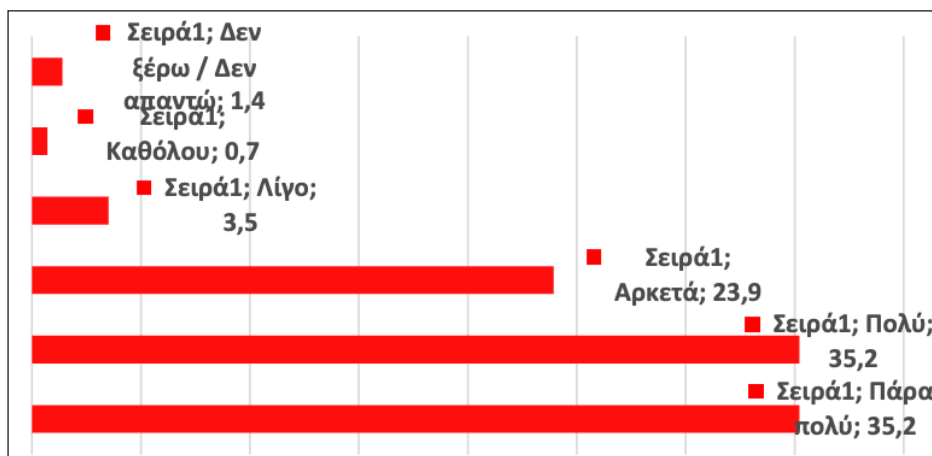
Γράφημα 1: Έχετε διαβάσει κείμενα της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας; (σε ποσοστό %)

Παρόλα αυτά, παραπάνω από τους μισούς σπουδαστές εκφράζουν έντονο ενδιαφέρον για τη νέα ελληνική λογοτεχνία (28,2% και 28,9% αντιστοίχως, Γράφημα 2), στοιχείο που παραπέμπει σε έναν πρώτο, θετικό συσχετισμό μεταξύ της λογοτεχνίας και της εξοικείωσης που προσφέρει με την ελληνική γλώσσα.

Γράφημα 2: Σας ενδιαφέρει η νέα ελληνική λογοτεχνία; (σε ποσοστό %)

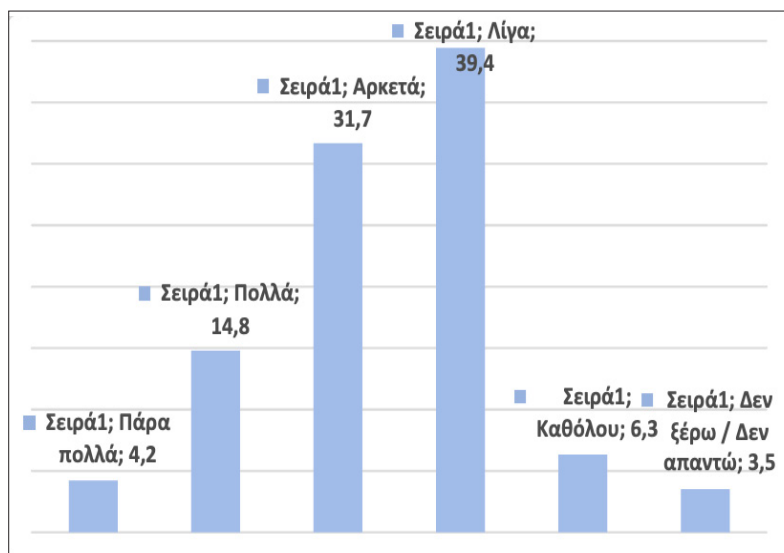
Άλλωστε, για την πλειοψηφία των συγκεκριμένων σπουδαστών η ένταξη των λογοτεχνικών κειμένων στη μαθησιακή διαδικασία, σε εξαιρετικά μεγάλο βαθμό (70,4%) προσφέρει ευχαρίστηση, μια γενική διαπίστωση που μας επιτρέπει να συμπεράνουμε τις ευεργετικές επιδράσεις της λογοτεχνίας και στην εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας και την ουσιαστική της εμπλοκή στη σχετική διαδικασία (Γράφημα 3).

Γράφημα 3: Η αξιοποίηση λογοτεχνικών κειμένων και γενικότερα η επαφή με τα λογοτεχνικά κείμενα προσφέρει ευχαρίστηση; (σε ποσοστό %)

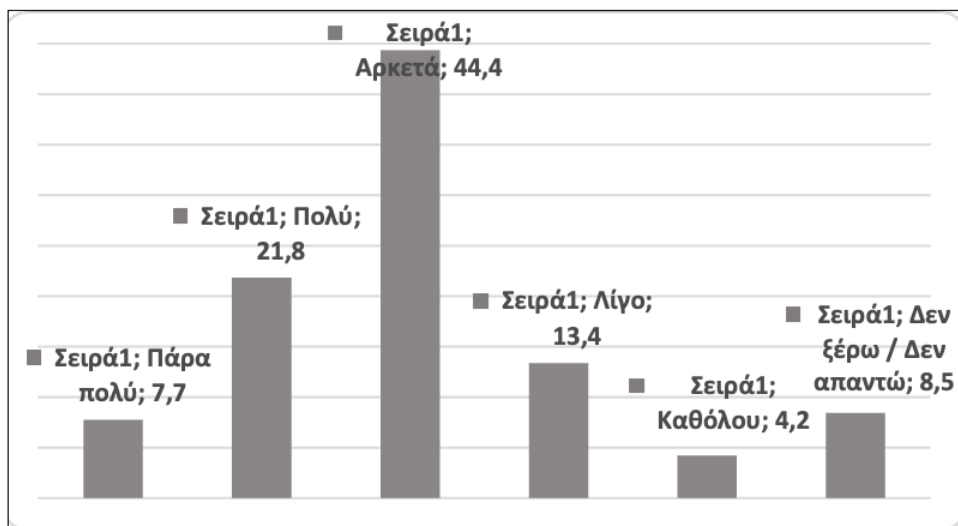
Η ευχαρίστηση αυτή φαίνεται να επεκτείνεται και εκτός του στενού μαθησιακού πλαισίου της τάξης. Είναι χαρακτηριστική η τοποθέτηση σπουδαστή που σχολιάζοντας τη νεοελληνική λογοτεχνία αναφέρει: «Διαβάζω ελληνικά λογοτεχνικά κείμενα επειδή μου προσφέρουν ευχαρίστηση και ξεκουράζομαι όταν έχω ένα βιβλίο στο χέρι. Εξάλλου, διασκεδάζω πιο πολύ να μαθαίνω για την Ελλάδα μέσα από τη λογοτεχνία από ό,τι μέσα από τα επίσημα μαθήματα. Είναι πιο εύκολο να φανταστούμε την αληθινή ιστορία της χώρας όταν ξέρουμε πώς αισθάνονται οι άνθρωποι για τους οποίους διαβάζουμε και μαθαίνουμε».

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, το έντονο ενδιαφέρον που τρέφουν οι παραπάνω σπουδαστές για τα κείμενα της νέας ελληνικής λογοτεχνίας, καθώς και η ιδιαίτερη ευχαρίστηση που απορρέει από την επαφή τους με αυτά, φαίνεται ότι δεν υπαγορεύεται από μια διδακτική διαδικασία με έντονη την παρουσία των λογοτεχνικών κειμένων. Αυτό συνάγεται από τις απαντήσεις τους, οι περισσότερες εκ των οποίων παραπέμπουν στην εκμάθηση της Ελληνικής βασισμένη σε εγχειρίδια-μεθόδους που περιέχουν, ως επί το πλείστον, σχετικά λίγα λογοτεχνικά κείμενα (Γράφημα 4), ενώ οι ίδιοι επιθυμούν μια ευρύτερη επαφή με τη λογοτεχνία. Το παραπάνω συμπέρασμα αντικατοπτρίζεται στα λεγόμενα σπουδαστών που συμμετείχαν στην έρευνα και ανέφεραν χαρακτηριστικά: «μου άρεσαν τα λογοτεχνικά κείμενα που διαβάσαμε. Θα ήταν καλύτερα, όμως, να διαβάζουμε ακόμα περισσότερα κείμενα», «θα ήθελα πιο πολλή λογοτεχνία στο βιβλίο που χρησιμοποιούμε, γιατί πιστεύω ότι αυτός είναι ένας εύκολος τρόπος να μαθαίνω τις νέες λέξεις και φράσεις και είναι πιο ενδιαφέρων».

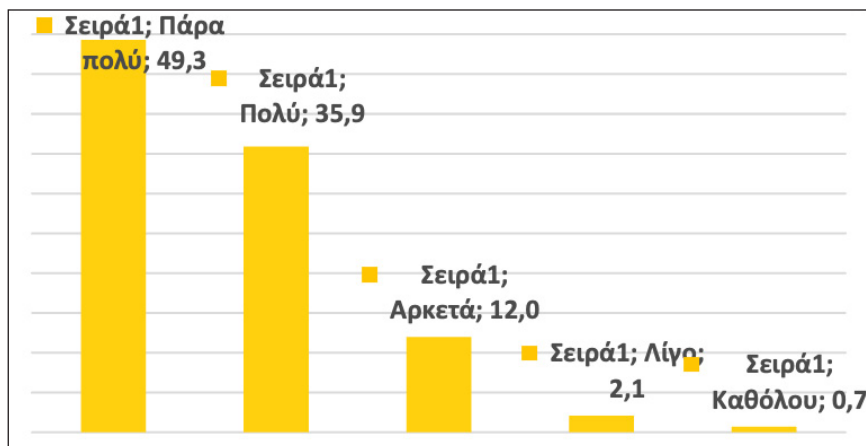
Γράφημα 4: Υπάρχουν λογοτεχνικά κείμενα στα εγχειρίδια τα οποία διδάσκεστε; (σε ποσοστό %)

Ωστόσο, παρά την περιορισμένη παρουσία της λογοτεχνίας στα διδακτικά εγχειρίδια, τα υφιστάμενα λογοτεχνικά κείμενα, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις αξιολογής μερίδας από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, καλύπτουν αρκετά (44,4%) ή πολύ (21,8%) ένα ευρύ φάσμα δεξιοτήτων, όπως είναι η ανάγνωση, ο εμπλουτισμός του λεξιλογίου και η ερμηνεία του νοήματος (Γράφημα 5).

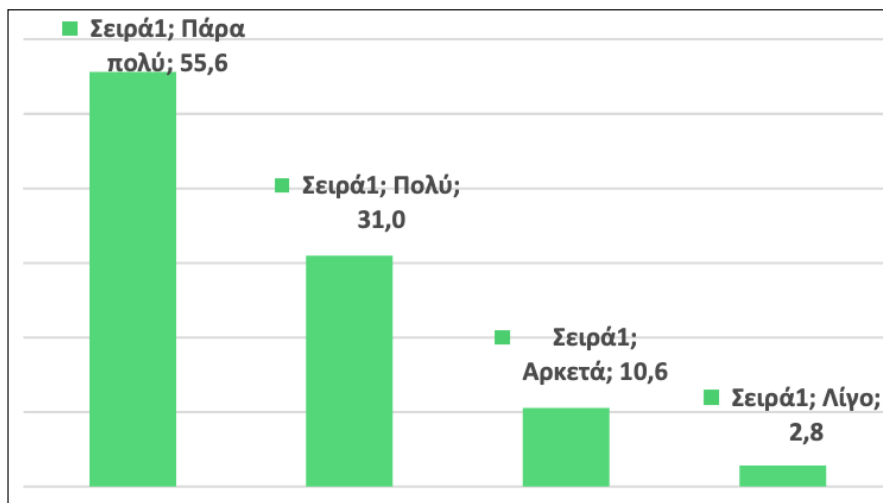
Γράφημα 5: Τα λογοτεχνικά κείμενα στα εγχειρίδια που χρησιμοποιείτε ανταποκρίνονται σε δεξιότητες όπως η ανάγνωση, ο εμπλουτισμός λεξιλογίου, η ερμηνεία νοήματος; (σε ποσοστό %)

Γενικά, είναι αξιοσημείωτο ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος των σπουδαστών αξιολογεί πολύ θετικά τη συμβολή της λογοτεχνίας στην εκμάθηση της νέας ελληνικής γλώσσας ως ξένης, δηλώνοντας ότι η ένταξή της στη διδασκαλία βοηθάει πάρα πολύ (49,3%) ή πολύ (35,9%) προς αυτήν την κατεύθυνση (Γράφημα 6). Είναι χαρακτηριστική η επισήμανση σπουδαστή, σύμφωνα με την οποία «ο πεζός λόγος είναι ένα πάρα πολύ καλό μέσο για να μάθουμε την ξένη γλώσσα, γιατί μας παρουσιάζει τη ζωντανή γλώσσα, όπως αυτή χρησιμοποιείται από τους συγγραφείς». Παράλληλα, έτερος σπουδαστής αναγνωρίζει ότι η λογοτεχνία «με βοηθάει πάρα πολύ όχι μόνο να μαθαίνω, αλλά και να καταλαβαίνω καλύτερα την ελληνική γλώσσα». Η λογοτεχνία εκλαμβάνεται, τουλάχιστον από τους συγκεκριμένους σπουδαστές, ως ένα «ωραίο μέσο» που μπορεί να βοηθήσει στην «εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας σε ανώτερο επίπεδο», αφού η γλώσσα της λογοτεχνίας χαρακτηρίζεται «υψηλής ποιότητας». Για αρκετούς από αυτούς η λογοτεχνία είναι ιδιαίτερα χρήσιμη, ως και «απαραίτητη», στα προχωρημένα επίπεδα.

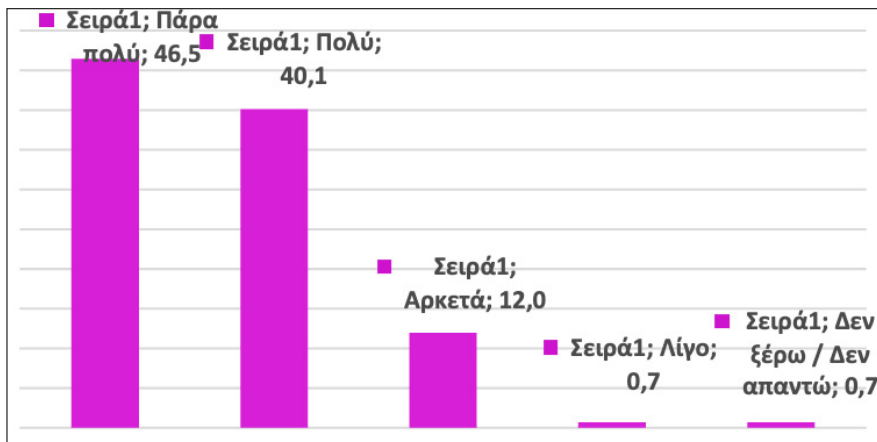

Γράφημα 6: Η αξιοποίηση του λογοτεχνικού κειμένου βοηθάει στην εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας; (σε ποσοστό %)

Σύμφωνα με τις διαπιστώσεις της έρευνας, είναι σημαντικό το γεγονός ότι η θετική αυτή συμβολή της λογοτεχνίας δε λογίζεται ως αόριστη, αλλά έγκειται στην καλλιέργεια σημαντικών δεξιοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, οι περισσότεροι σπουδαστές συμφωνούν ότι τα λογοτεχνικά κείμενα βοηθούν πάρα πολύ (55,6%) ή πολύ (31%) στη διεύρυνση του λεξιλογίου (Γράφημα 7), καθώς και στην ανάπτυξη της αναγνωστικής δεξιότητας («πάρα πολύ» δηλώνεται από το 46,5% και «πολύ» από το 40,1%, Γράφημα 8).

Γράφημα 7: Η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου βοηθάει στην επέκταση του λεξιλογίου; (σε ποσοστό %)

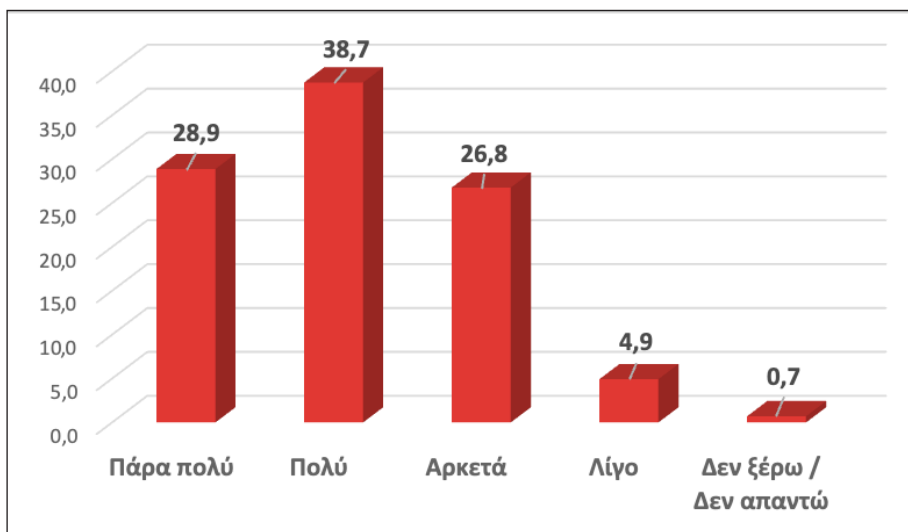
Γράφημα 8: Η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου βοηθάει στην ανάπτυξη της αναγνωστικής δεξιότητας; (σε ποσοστό %)

Χαρακτηριστικά σπουδαστές που έλαβαν μέρος στην έρευνα σχολίασαν «τα λογοτεχνικά κείμενα προσφέρουν νέο λεξιλόγιο για την κατανόηση της γλώσσας γενικά», «βοηθούν πάρα πολύ για να μάθουμε καινούριες λέξεις και φράσεις» και ότι «ο πεζός λόγος, που έχει πλούσιο λεξιλόγιο, μας δείχνει πολλά δείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας» και προσφέρει «ένα πλούσιο λεξιλόγιο που δεν υπάρχει στην καθημερινότητα». Μάλιστα, στην εν λόγω λειτουργία εμπλουτισμού του λεξιλογίου, ένας διδασκόμενος επισημαίνει τη θετική επίδραση της λογοτεχνίας στη μη στεία, αλλά ουσιαστική αξιοποίηση της νέας γνώσης, λέγοντας ενδεικτικά ότι «εάν βλέπω όλες τις λέξεις που έμαθα σε ένα λογοτεχνικό κείμενο τις θυμάμαι και μπορώ να καταλάβω πιο εύκολα πότε και πώς τις χρησιμοποιώ». Ένας ακόμα σπουδαστής στην προσπάθειά του να εξηγήσει την ευεργετική επίδραση της λογοτεχνίας στην ευρύτερη λεξιλογική χρήση της γλώσσας αναφέρει ότι «το να διαβάζει κανείς λογοτεχνικά κείμενα βοηθάει όχι μόνο στο να εμπλουτίσει το λεξιλόγιο, αλλά και στο να καταλάβει καλύτερα πώς χρησιμοποιούνται οι λέξεις», ενώ ένας άλλος παράλληλα με τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου επισημαίνει τη συμβολή της λογοτεχνίας «στη διόρθωση λαθών που σχετίζονται με την προφορά».

Επιπλέον, κάποιοι από τους παραπάνω σπουδαστές όταν συνδέουν την ευεργετική συμβολή της λογοτεχνίας με την εκμάθηση νέου λεξιλογίου και νέων εκφράσεων δεν εκλαμβάνουν αυτήν τη λειτουργία ως μονοσήμαντη, καθώς επισημαίνουν τους διαφορετικούς σκοπούς που εξυπηρετούν η σύγχρονη και η κλασική λογοτεχνία. Είναι ενδεικτική η τοποθέτηση ενός σπουδαστή, ο οποίος διαχωρίζει τη συμβολή των σύγχρονων λογοτεχνικών κειμένων από εκείνη των κλασικών, υποστηρίζοντας ότι «αν είναι μόνο για την επικοινωνία, τότε μοντέρνα

κείμενα και σύγχρονοι συγγραφείς θα ταιριάξουν περισσότερο, [...] έτσι μπορείς να πλουτίσεις το λεξιλόγιο με φράσεις και λέξεις που χρησιμοποιούνται σήμερα. Αν ο σκοπός είναι οι σπουδές [...] τότε κλασικά κείμενα βοηθάνε περισσότερο σε σχέση με το λεξιλόγιο και τη σύνταξη». Γενικότερα, για αυτούς η λογοτεχνία εκλαμβάνεται ως πολύ αποτελεσματική στη διαμόρφωση μιας σταθερής κατάστασης εκμάθησης της γλώσσας, αφού σύμφωνα με τη συλλογιστική ενός σπουδαστή, τα λογοτεχνικά κείμενα «επειδή έχουν αισθήματα, δίνουν χρώματα, άρα οι λέξεις και οι νόμοι της γλώσσας ζωντανεύουν και μένουν μόνιμα».

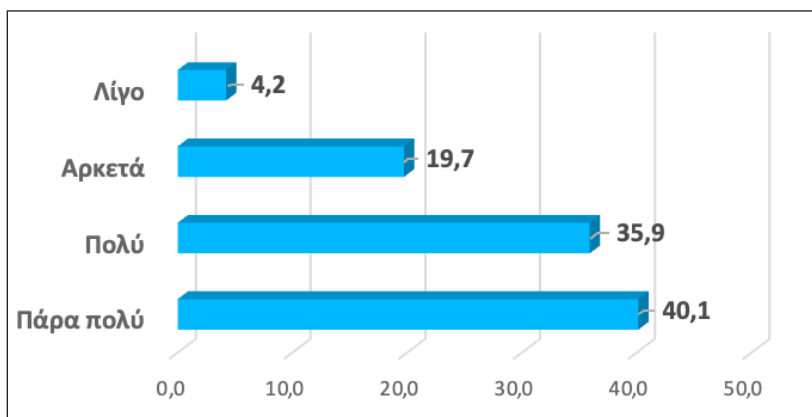
Σε ό,τι αφορά άλλες δεξιότητες, όπως είναι η ερμηνεία του γραπτού λόγου, η αξιολόγηση των σπουδαστών της έρευνας σχετικά με τη συνεισφορά της λογοτεχνίας εμφανίζει περισσότερες διαβαθμίσεις. Πιο συγκεκριμένα, ενώ από πολλούς κρίνεται ως πολύ σημαντική (38,7%) ή πάρα πολύ σημαντική (28,9%), υπάρχει ένα εξίσου μεγάλο μέρος των σπουδαστών που τη χαρακτηρίζει μέτρια (Γράφημα 9). Αυτό σημαίνει ότι η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου, αν και συμβάλλει στην ανάπτυξη των ερμηνευτικών ικανοτήτων του σπουδαστή, δεν έχει την ίδια δυναμική σε όλο το εύρος των διδασκομένων. Παράλληλα, σύμφωνα με τις απαντήσεις των ερωτώμενων στην ανοικτού τύπου ερώτηση, η λογοτεχνία βοηθάει στη διεύρυνση των γνώσεών τους αναφορικά με τη γραμματική και το συντακτικό της ελληνικής γλώσσας. Όπως ενδεικτικά επισημαίνει ένας σπουδαστής «τα λογοτεχνικά κείμενα μας βοηθάνε να μάθουμε το πώς χτίζεται μια δύσκολη γλώσσα, όπως η Ελληνική, όχι μόνο μεταφράζοντας από τη μητρική μας γλώσσα, αλλά αρχίζοντας να σκεφτόμαστε σε αυτήν τη γλώσσα».

Γράφημα 9: Η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου σας βοηθάει να αναπτύξετε ερμηνευτικές ικανότητες; (σε ποσοστό %)

Ωστόσο, είναι αξιοσημείωτο ότι οι ίδιοι οι σπουδαστές της παραπάνω έρευνας υπογραμμίζουν ότι για τις παραπάνω επωφελείς λειτουργίες της λογοτεχνίας πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις που σχετίζονται με τις δυνατότητες κατανόησης των λογοτεχνικών κειμένων, καθώς και τον βαθμό ελκυστικότητάς τους. Με άλλα λόγια, έχουν συναίσθηση ότι η ανάγνωση και πολύ περισσότερο η κατανόηση της λογοτεχνίας, στην οποία αναγνωρίζουν έναν διδακτικό χαρακτήρα σε σχέση με τη διαδικασία γλωσσομάθειας, προϋποθέτει να επιλέγει κανείς βιβλία που του αρέσουν, να βρίσκεται σε επαφή με τη λογοτεχνία, όχι περιστασιακά αλλά κατ' εξακολούθηση, να κατέχει «ένα υψηλό επίπεδο γνώσης της γλώσσας». Μάλιστα, ορισμένοι από αυτούς επισημαίνουν ότι η λογοτεχνία δεν μπορεί να λειτουργήσει ευεργετικά στο πλαίσιο εκμάθησης της γλώσσας εάν δεν προϋπάρχει το ενδιαφέρον για αυτήν από μέρους του διδασκόμενου. Είναι χαρακτηριστική η τοποθέτηση ενός σπουδαστή που υπογραμμίζει ότι «με βοηθάνε τα σύγχρονα λογοτεχνικά κείμενα στην εκμάθηση της ελληνικής, επειδή με ενδιαφέρει γενικά η λογοτεχνία, ενώ πιστεύω ότι το να πιέζουν οι δάσκαλοι τους σπουδαστές να διαβάζουν λογοτεχνία, αν δεν έχουν ενδιαφέρον για αυτήν, μπορεί να έχει και αντίστροφα αποτελέσματα».

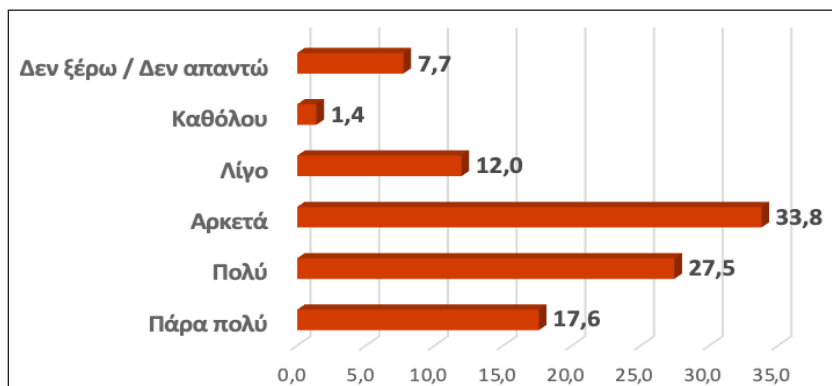
Συνοψίζοντας, παρατηρούμε ότι για τους εν λόγω σπουδαστές, η συμβολή της λογοτεχνίας είναι πολύπλευρη, υπερβαίνοντας τις μονοδιάστατες επωφελείς επιδράσεις στην εκμάθηση της γλώσσας ή στην καλλιέργεια δεξιοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, θεωρείται μέσο γνωριμίας με «την ιστορία της χώρας και τον τρόπο που σκέπτονται οι ντόπιοι Έλληνες», καθώς και μέσο κατανόησης «της ψυχής, του πολιτισμού, της ιστορίας και της ταυτότητας του λαού». Σύμφωνα με τις απαντήσεις της πλειοψηφίας των ερωτώμενων, η διδασκαλία των λογοτεχνικών κειμένων συμβάλλει πολύ (35,9%) έως πάρα πολύ (40,1%) στην καλύτερη κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού (Γράφημα 10), εύρημα που δίνει στα λογοτεχνικά κείμενα δυνατότητες για ευρύτερες διδακτικές αξιοποιήσεις.

Γράφημα 10: Η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού; (σε ποσοστό %)

Μάλιστα, η διευρυμένη αυτή συμβολή αναγνωρίζεται ακόμα και από τους διδασκόμενους που χαρακτηρίζουν τη λογοτεχνία «δύσκολη» ή «τις διαλέξεις για τη λογοτεχνία βαρετές». Παρόλα αυτά η λογοτεχνία θεωρείται ενδεικτικά από έναν σπουδαστή ως «η πιο πλούσια και καθαρή έκφραση των δυνατοτήτων που προσφέρει η κάθε γλώσσα». Σύμφωνα με τα λεγόμενα των συγκεκριμένων σπουδαστών η διδασκαλία της λογοτεχνίας προσφέρει γνώσεις «για τα ήθη και την ιστορία μιας εποχής» και «βοηθάει πολύ για να καταλαβαίνουμε πιο εύκολα την κουλτούρα και την ιστορία», αφού «η γλώσσα δεν είναι μόνο προφορά και γνώσεις λέξεων, αλλά είναι ό,τι ζει μέσα στο μυαλό και στην καρδιά του κόσμου». Ένας άλλος σπουδαστής χαρακτηρίζει τη λογοτεχνία ως «την ψυχή του λαού» και συμπληρώνει ότι «δεν μπορείς να καταλάβεις έναν λαό, την κουλτούρα του, τη νοοτροπία του, εάν δεν έχεις διαβάσει τουλάχιστον τα πιο σημαντικά έργα της λογοτεχνίας, τα οποία είναι η βάση». Το ίδιο emphaticά έτερος αναφέρει «διάβασα μερικά ποιήματα από τον Καβάφη που ήταν καταπληκτικά. Μου αρέσει που στα κείμενα στο τετράδιό μου έγραψα κάτι από την ελληνική κουλτούρα, όπως ο Μάνος Χατζιδάκις!». Αγαπημένοι λογοτέχνες των σπουδαστών φαίνεται πως είναι ο Καζαντζάκης και ο Καβάφης, αφού συχνά τους αναφέρουν ως χαρακτηριστικά παραδείγματα δημιουργών, το έργο των οποίων τους βοηθάει πέρα από εξοικείωση με την ελληνική γλώσσα και στη γνωριμία με τον ελληνικό πολιτισμό, ενώ ταυτόχρονα αμφότεροι αποτελούν αντιπροσωπευτικά ορόσημα της ελληνικής πολιτιστικής δημιουργίας.

Παράλληλα, ένα μεγάλο μέρος των σπουδαστών που συμμετείχαν στην έρευνα εκλαμβάνει το λογοτεχνικό κείμενο ως ένα αρκετά (33,8%) ή πολύ (27,5%) χρήσιμο μέσο για τη διαμόρφωση καλύτερης διαπολιτισμικής επικοινωνίας (Γράφημα 11). Είναι αξιοσημείωτη η τοποθέτηση μιας σπουδάστριάς που ισχυρίζεται ότι «από τα διδάγματα που παίρνεις από το μάθημα, στο οποίο υπάρχει η λογοτεχνία, αναπτύσσεις την άποψή σου και βλέπεις τα πράγματα της άλλης πλευράς».

Γράφημα 11: Η διδασκαλία του λογοτεχνικού κειμένου βοηθάει στην καλύτερη διαπολιτισμική επικοινωνία; (σε ποσοστό %)

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνολικά, τα ευρήματα της έρευνας, όπως προκύπτουν από τις απόψεις των σπουδαστών που συμμετείχαν σε αυτήν, καταγράφουν τη λογοτεχνία ως ένα ευχάριστο και ταυτόχρονα πολύ δημιουργικό μέσο με το οποίο δεν αποκτούν απλά και μόνο αντίληψη της διδασκόμενης γλώσσας, αλλά ταυτόχρονα καλλιεργούν σημαντικές δεξιότητες και εξοικειώνονται με στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού, λειτουργίες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση και την κατάκτηση ενός ουσιώδους γλωσσικού υπόβαθρου με διαχρονικό χαρακτήρα. Μια συμβολή ιδιαίτερα σημαντική, που εύστοχα συνοψίζεται στα γραφόμενα σπουδάστριας: «η λογοτεχνία προσφέρει χαρά και αγάπη για τη γλώσσα». Είναι ενδιαφέρον ότι όσο αυξάνονται τα επίπεδα ελληνομάθειας, τόσο πιο ενθουσιώδεις απόψεις για τη λογοτεχνία διατυπώνονται από τους σπουδαστές, αφού κατανοούν όχι μόνο τη γλώσσα, αλλά σταδιακά κατακτούν και εντρυφούν σε ένα πιο σύνθετο κειμενικό είδος που την περικλείει, ερχόμενοι σε άμεση επαφή με ένα ύψιστο πολιτιστικό προϊόν.

Τα διδακτικά εγχειρίδια από όσους συμμετείχαν στην έρευνα κρίνονται ελλιπή ως προς τη συμπερίληψη λογοτεχνικών κειμένων. Κατά συνέπεια μια σημαίνουσα διαπίστωση που μπορεί να εξαχθεί με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα είναι ότι η αξία της λογοτεχνίας στην εκμάθηση της Ελληνικής χρειάζεται να επανεκτιμηθεί όχι μόνο από τους διδάσκοντες, αλλά και από τους συγγραφείς των ανάλογων διδακτικών βιβλίων, δεδομένου ότι το κοινό αυτών των βιβλίων είναι σε μεγάλο βαθμό δεκτικό στην επαφή με αντίστοιχα λογοτεχνικά κείμενα και τα επιζητά.

Η συγκεκριμένη έρευνα αναδεικνύει μια πολυδιάστατη οπτική των σπουδαστών της νέας ελληνικής γλώσσας σε σχέση με μια σειρά σημαντικών επιδράσεων που φέρουν τα λογοτεχνικά κείμενα στη μαθησιακή διαδικασία. Η συμβολή τους λογίζεται ως πολυσήμαντη, αφού αναγνωρίζουν τα κείμενα αυτά ως το μέσο για να εξοικειωθούν με τη σωστή χρήση της Ελληνικής γλώσσας τόσο στο πλαίσιο των καθημερινών συναναστροφών, όσο και σε εκείνο των σπουδών, όπου οι απαιτήσεις ως προς την αξιοποίηση της γλώσσας είναι μεγαλύτερες και πιο σύνθετες.

Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει ότι η δυναμική της λογοτεχνίας αναγνωρίζεται ως εξίσου αποτελεσματική σε όλο το εύρος των δεξιοτήτων πάνω στις οποίες επιδρά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, είναι θετικά και έντονα επιδραστική για τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και λιγότερο για την καλλιέργεια ερμηνευτικών δεξιοτήτων στον γραπτό λόγο. Αυτή η τοποθέτηση των συγκεκριμένων σπουδαστών αποτελεί μια ένδειξη ότι η σφαιρική κατάκτηση μιας ξένης γλώσσας, όπως της Ελληνικής, προαπαιτεί την αξιοποίηση συνδυαστικών «εργαλείων» εκμάθησης, καθένα από τα οποία φέρει τη δική του επιδραστικότητα πάνω στη μαθησιακή διαδικασία.

Εκλαμβάνοντας τη λογοτεχνία όχι απλά ως μέσο καλλιέργειας δεξιοτήτων αλλά ως καθρέφτη του πολιτισμού και της ευρύτερης κουλτούρας μιας κοινωνίας, οι μαθησιακές προσδοκίες για αυτήν πιθανόν να μην μπορούν να εκπληρωθούν αν δεν πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, όπως είναι η ύπαρξη ενός έμπειρου διδάσκοντα, που μέσα από μελετημένη επιλογή λογοτεχνικών κειμένων μπορεί να λειτουργήσει ως ενορχηστρωτής και εμπνευστής μιας ομάδας διδασκομένων με όρεξη για διερεύνηση του γοητευτικού κόσμου της ελληνικής λογοτεχνίας. Άλλωστε, ο συχνός συσχετισμός της ελληνικής λογοτεχνίας από τους ίδιους τους σπουδαστές με τη γλώσσα, την ιστορία και την κουλτούρα της Ελλάδας, αποτελεί ένδειξη των ιδιαίτερων προσδοκιών με τις οποίες προσέρχονται στη μαθησιακή διαδικασία. Δεν επιθυμούν απλά να εξοικειωθούν με την τυπική χρήση της γλώσσας, αλλά επιδιώκουν, μέσα από τη μαθησιακή διαδικασία, σημαντικό εργαλείο της οποίας θεωρούν τη λογοτεχνία, να γνωρίσουν τις βασικές αξίες του ελληνικού λαού, τα θέματα που τον απασχολούν σε διάφορους τομείς της ζωής του και τελικά, όπως αναφέρει ένας σπουδαστής, να πλησιάσουν με αυτόν τον τρόπο «τον ελληνικό λαό, μπαίνοντας μέσα στο κέντρο της καρδιάς του και των ανθρώπων του».

Συνολικότερα, μέσα από τα ευρήματα της παρούσας έρευνας έχουμε ενδείξεις ότι τα λογοτεχνικά κείμενα προσφέρουν στους σπουδαστές μια πιο άμεση επαφή με την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό, για αυτό και εκλαμβάνονται ως μέσο ευρύτερου εμπλουτισμού της κουλτούρας των σπουδαστών, της οπτικής τους για τον κόσμο και όχι απλά μόνο ως κάτι επιφανειακό, που αποσκοπεί απλώς στην ταύτισή τους με υψηλό επίπεδο γλωσσομάθειας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Akyel & Yalcin 1990: A. Akuel, E. Yalcin, Literature in the EFL class: A study of goal-achievement incongruence. *ELT Journal*, 44 (3), 174–180.
- Γούτσος 2012: Δ. Γούτσος, *Γλώσσα. Κείμενο, Ποικιλία, Σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.
- Cohen, Manion & Morrison 2005: L. Cohen, L. Manion, K. Morrison, *Research Methods in Education*. London: Routledge Falmer.
- Davis, Gorell, Kline & Hsieh 1992: J. N. Davis, L. C. Gorell, R. R. Kline, G. Hsieh, Readers and foreign languages: A survey of Undergraduate attitudes toward the study of literature. *The Modern Language Journal*, 76 (3), 320–332.
- Jakobson 1960: R. Jakobson, Linguistics and poetics. Republication in Lodge, D. (ed.) *Modern criticism and Theory: A reader* (pp. 32–57). London: Longman.
- Halliday & Hasan 1989: M. A. Halliday, R. Hasan, *Language, Context and Text: Aspect of Language in a Social Semiotic Perspective*. Oxford: Oxford University Press.

- Flick 2017: U Flick, *Εισαγωγή στην Ποιοτική Έρευνα*. (Επιμ.: Ν. Ναγόπουλος, Μτφρ.: Ν. Ζιώγας). Αθήνα: Εκδόσεις Προπομπός.
- Hirvela & Boyle 1988: A. Hirvela, J. Boyle, Literature courses and student attitudes. *ELT Journal*, 42 (3), 179–184.
- Κυριαζή 2011: Ν. Κυριαζή, *Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική Επισκόπηση των Μεθόδων και των Τεχνικών*. Αθήνα: Πεδίο.
- Martin 1989: J. R. Martin, *Factual Writing: Exploring and Challenging Social Reality*. Oxford: Oxford University Press.
- Morse 1998: J. M. Morse, Designing Funded Qualitative Research. In N. Denzin & Y. S. Lincoln (eds.) *Strategies of Qualitative Research* (pp. 56–85). London: Sage.
- Ρουμπής 2019: Ν. Ρουμπής, *Η αξιοποίηση της λογοτεχνίας στη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης* [Διδακτορική Διατριβή]. Αθήνα: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Nikos Roubis

Greek Language Center University of Athens

THE ACCEPTANCE OF LITERATURE BY THE STUDENTS OF MODERN GREEK AS A FOREIGN LANGUAGE OVER THE INSTRUCTIVE PRACTICE

Summary

Few studies have focused on the attitude adopted by the foreign language students towards literature and its use in the instructive-teaching process. Based on these studies this presentation discusses the findings of an indicative survey using as a sample students of Modern Greek as a foreign language, who attended the Modern Greek Language Centre at the University of Athens, the Greek Language School at the University of Cyprus and the Department of Greek Philology at the University of Oxford. The main research question raised by the survey is whether and to what extent the teaching of the literature text has, in the view of the specific students, beneficial effects on the learning of Modern Greek as a foreign language, as well as on the aspects of language learning covered by these effects. The findings of this research indicate that using literary texts in learning Greek offers students more direct contact with the language and Greek culture.

Keywords: Greek language, Greek literature, Students of Modern Greek as a foreign language